

Fundacja Trybun.org.pl

ul. Zwycięstwa 46/4D

75-038 Koszalin

e-mail: andrzej@turczyn.pl

(podmiot wnoszący petycję)

Sejm RP

ul. Wiejska 4/6/8

00-902 Warszawa

(organ władzy publicznej)

PETYCJA

W imieniu **Fundacji Trybun.org.pl** (KRS nr 0000678932), będąc członkiem zarządu uprawnionym do jednoosobowej reprezentacji:

1. na podstawie art. 2 ust. 1, art. 2 ust. 2 pkt. 1 i art. 9 ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o petycjach, wnoszę petycję w interesie publicznym, której przedmiotem jest uchwalenie przez Sejm ustawy o zmianie ustawy kodeks cywilny przez dodanie po art. 423 przepisu art. 423¹ w brzmieniu:

Kto nie podlega karze za działanie z przekroczeniem obrony koniecznej, ten nie jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną napastnikowi.

2. Na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o petycjach, wyrażam zgodę na ujawnienie petycji na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję wraz z danymi osobowymi podmiotu wnoszącego petycję;

uzasadnienie

1/ W dniu kwietnia 2017 r. Minister Sprawiedliwości przedstawił propozycję zmiany Kodeksu karnego polegającą na dodaniu do art. 25 kk przepisu §2a. Projekt ustawy został skierowany przez Radę Ministrów jako projekt rządowy (druk nr 1871). Projekt ustawy został uchwalony i uzyskał podpis Prezydenta RP. Przepis ma brzmienie: art. 25§2a: *Nie podlega*

karze, kto przekracza granice obrony koniecznej, odpierając zamach polegający na wdarciu się do mieszkania, lokalu, domu albo na przylegający do nich ogrodzony teren lub odpierając zamach poprzedzony wdarciem się do tych miejsc, chyba że przekroczenie granic obrony koniecznej było rażące.

2/ Obrona konieczna wykonywana ściśle w granicach tej obrony jest działaniem prawnym (zgodnym z prawem i niezakazanym) odpieraniem bezprawnego zamachu. Przekroczenie granic obrony koniecznej sprawia, że czyn jest bezprawny. Oczywiste na gruncie przepisów kk jest spostrzeżenie, że każde przekroczenie granic obrony koniecznej jest czynem bezprawnym, chociaż zdarzają się przypadki, że sprawca nie podlega karze (art. 25§2, §2a i §3 kk).

3/ W piśmiennictwie prawniczym (kopia artykułu Kamila Siwek pt. *O art. 25 § 2a Kodeksu karnego – krytycznie*, opublikowanego w Przeglądzie Sądowym nr 6 z 2018 roku w załączeniu) wskazano, na istoty problem, który może dotknąć osoby, które pozostaną bezkarne w oparciu o przepis art. 25§2 a kk. Otóż o ile przesłanki obrony koniecznej ułożone są w prawie cywilnym analogicznie do art. 25§1 kk, o tyle – odmiennie niż to przewiduje prawo karne – prawo cywilne w ogóle nie przewiduje szczególnych rozwiązań dotyczących przekroczenia granic obrony koniecznej. To powoduje, że jakiegokolwiek wyjście poza granice obrony koniecznej jest zawsze bezprawne.

Przepis 25§1 kk likwiduje bezprawność czynu, czyli działanie w ramach tego przepisu nie jest bezprawne. Natomiast działanie w granicach art. 25§2a kk nie jest określone jako pozbawione bezprawności, a wywołuje tylko taki skutek, że brak jest możliwości ukarania osoby sprawcy. Sprawca bezprawnego czynu popełnionego z przekroczeniem granic obrony koniecznej w ramach art. 25§2a kk nie podlega karze.

4/ Prawo cywilne nie przewiduje rozwiązań dotyczących przekroczenia granic obrony koniecznej. Na gruncie kodeksu cywilnego każde przekroczenie granice obrony koniecznej jest bezprawne. *Wyłączenie karalności określonego czynu na gruncie prawa karnego nie legalizuje tego czynu w sferze prawa cywilnego. Nie ulega więc wątpliwości, że na tle polskiego prawa cywilnego przekroczenie granic obrony koniecznej jest czynem bezprawnym i zasadniczo pociąga za sobą odpowiedzialność odszkodowawczą. (...) wyłączenie bezprawności cywilnej, a tym samym wyrządzenie napastnikowi szkody wolne jest od odpowiedzialności cywilnej tylko wtedy, gdy nastąpiło w granicach obrony koniecznej. W przeciwnym razie stanowi czyn niedozwolony w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego o czynach niedozwolonych (art. 415 i następane kc)* (Kamil Siwek, O art. 25 § 2a Kodeksu karnego – krytycznie Przegląd Sądowy 6/2018).

5/ Przekroczenie granic obrony koniecznej i stosowanie art. 25§2a kk powoduje bezkarność w na gruncie prawa karnego (art. 17§1 pkt 4 kpk). Taki czyn pozostaje jednak czynem zakazanym przez normy cywilnoprawne. *Uchylenie karalności przestępstwa popełnionego w razie przekroczenia granic obrony koniecznej (art. 25§2a kk), nie dotyczy bezprawności, a to właśnie ten element odpowiada za to, co jest dozwolone prawem, a co jest tym prawem zakazane.* (Kamil Siwek, O art. 25 § 2a Kodeksu karnego – krytycznie Przegląd Sądowy 6/2018). Niestety, i to jest wadliwość przepisu art. 25§2a kk, w stosunku do stanu prawnego poprzedzającego wprowadzenie art. 25§2a kk granice obrony koniecznej na gruncie prawa karnego i cywilnego, pozostają niezmienione. Bez zmiany obowiązuje przepis art. 423 kc oraz art. 25§1 kk.

6/ Słuszne jest twierdzenie, że uchylenie karalności czynu popełnionego w ramach przekroczenia granic obrony koniecznej (art. 25§2a kk) nie poszerza granic obrony koniecznej. Ktoś kto przekroczy granice obrony koniecznej (art. 25§1 kk) i znajdzie wobec niego zastosowanie art. 25§2a kk nie będzie podlegał karze. **Niestety ktoś taki może podlegać odpowiedzialności przed sądem cywilnym za szkodę, w rozumieniu przepisów prawa cywilnego.**

Np. użycie broni palnej w obronie koniecznej, które zostanie zakwalifikowane z art. 25§2a kk może wywołać spore spustoszenie u napastnika. Teraz gdy obowiązuje art. 25§2a kk obywatele mają trochę łatwiej, także ci, którzy by chcieli skorzystać z broni palnej. Trzeba jednak rozwiązać problem polegający na tym, że broniący się nie będzie karany na podstawie kodeksu karnego, ale będzie odpowiadał finansowo, czyli będzie karany cywilnie.

7/ Aby zlikwidować zaprezentowany problem, prostym rozwiązaniem jest zmiana kodeksu cywilnego poprzez dodanie po przepisie regulującym działanie w obronie koniecznej (art. 423 kc), przepisu regulującego działanie z przekroczeniem granic obrony koniecznej w sytuacji gdy sprawca czynu nie podlega karze w postępowaniu karnym. W takim przypadku na podstawie art. 17§1 pkt 4 kpk postępowanie karne nie może być wszczęte, a wszczęte musi być umorzone. Przepis proceduralny będący konsekwencją działania w obronie koniecznej – art. 25§1 kk i działaniem z przekroczeniem obrony koniecznej na podstawie art. 25§2a kk jest taki sam – nakazuje umorzenie postępowania lub zakazuje wszczęcia postępowania (art. 17§1 pkt 2 i 4 kpk).

Na gruncie przepisów kodeksu cywilnego ten kto działa w obronie koniecznej nie jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną napastnikowi – nie popełnia przestępstwa i nie jest odpowiedzialny za szkodę. W sytuacji gdy ten kto działa z przekroczeniem granic obrony

koniecznej ale nie podlega karze na podstawie przepisów karnych, również nie powinien być odpowiedzialny za szkodę. Konsekwencja cywilnoprawna dla osoby niekaranej za przekroczenie obrony koniecznej powinna taka sama jak dla osoby działającej w obronie koniecznej.

Z uwagi na to domagam się aby Sejm uchwalił w interesie publicznym zmianę kodeksu cywilnego przez dodanie po art. 423 przepisu art. 423¹ w brzmieniu: ***Kto nie podlega karze za działanie z przekroczeniem obrony koniecznej, ten nie jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną napastnikowi.***

8/ W załączeniu przedstawiam artykuł pana Kamila Siwek pt. *O art. 25 § 2a Kodeksu karnego – krytycznie*, opublikowany w Przeglądzie Sądowym nr 6 z 2018 roku, który bardzo szczegółowo opisuje zasygnalizowany w petycji problem.

Andrzej Turczyn

Prezes Fundacji Trybun.org.pl

25 października 2020 r.

Wydruk informacji pobranej w trybie art. 4 ust. 4a ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze S dowym, posiada moc dokumentu wydawanego przez Centraln Informacj , nie wymaga podpisu i piecz ci.

CENTRALNA INFORMACJA KRAJOWEGO REJESTRU S DOWEGO

KRAJOWY REJESTR S DOWY

Stan na dzie 25.10.2020 godz. 18:32:51

Numer KRS: 0000678932

Informacja odpowiadaj ca odpisowi aktualnemu
Z REJESTRU STOWARZYSZE , INNYCH ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH I ZAWODOWYCH,
FUNDACJI ORAZ SAMODZIELNYCH PUBLICZNYCH ZAKŁADÓW OPIEKI ZDROWOTNEJ

PODMIOT NIEWPISANY DO REJESTRU PRZEDSI BIORCÓW

Data rejestracji w Krajowym Rejestrze S dowym		22.05.2017		
Ostatni wpis	Numer wpisu	4	Data dokonania wpisu	08.03.2019
	Sygnatura akt	KO.IX NS-REJ.KRS/1510/19/925		
	Oznaczenie s du	S D REJONOWY W KOSZALINIE IX WYDZIAŁ GOSPODARCZY KRAJOWEGO REJESTRU S DOWEGO		

Dział 1

Rubryka 1 - Dane podmiotu	
1.Oznaczenie rodzaju organizacji	FUNDACJA
2.Numer REGON/NIP	REGON: 367333906, NIP: 6692536196
3.Nazwa	FUNDACJA TRYBUN.ORG.PL
4.Dane o wcze niejszej rejestracji	-----
5.Czy podmiot posiada status organizacji po ytku publicznego?	NIE

Rubryka 2 - Siedziba i adres podmiotu	
1.Siedziba	kraj POLSKA, woj. ZACHODNIOPOMORSKIE, powiat KOSZALIN, gmina KOSZALIN, miejsc. KOSZALIN
2.Adres	ul. ZWYCI STWA, nr 46, lok. D4, miejsc. KOSZALIN, kod 75-038, poczta KOSZALIN, kraj POLSKA
3.Adres poczty elektronicznej	-----
4.Adres strony internetowej	-----

Rubryka 3 - Jednostki terenowe lub oddziały	
Brak wpisów	

Rubryka 4 - Informacje o statucie	
-----------------------------------	--

1. Informacja o sporządzeniu lub zmianie statutu	1	04.05.2017 R.
--	---	---------------

Rubryka 5

1. Czas, na jaki została utworzona organizacja	NIEOZNACZONY
--	--------------

Rubryka 6 - Sposób powstania podmiotu

Brak wpisów

Rubryka 7 - Nie dotyczy

Brak wpisów

Rubryka 8 - Organ sprawujący nadzór

1. Nazwa organu	MINISTER SPORTU
-----------------	-----------------

Dział 2

Rubryka 1 - Organ uprawniony do reprezentacji podmiotu

1. Nazwa organu uprawnionego do reprezentowania podmiotu	ZARZĄD
2. Sposób reprezentacji podmiotu	O WIADCZENIA WOLI W IMIENIU FUNDACJI TRYBUN.ORG.PL W PRZYPADKU ZARZĄDU JEDNOOSOBOWEGO, SKŁADA PREZES ZARZĄDU FUNDACJI TRYBUN.ORG.PL, A W PRZYPADKU ZARZĄDU WIELOOSOBOWEGO, DWAJ CZŁONKOWIE ZARZĄDU FUNDACJI TRYBUN.ORG.PL DZIAŁAJĄCY ŁĄCZNIE.

Podrubryka 1

Dane osób wchodzących w skład organu

1	1. Nazwisko / Nazwa lub firma	TURCZYN
	2. Imiona	ANDRZEJ ROBERT
	3. Numer PESEL/REGON	73022604550
	4. Numer KRS	****
	5. Funkcja w organie reprezentującym	PREZES FUNDACJI

Rubryka 2 - Organ nadzoru

1	1. Nazwa organu	RADA FUNDATORÓW
	<h4>Podrubryka 1</h4> <h5>Dane osób wchodzących w skład organu</h5>	
1	1. Nazwisko / Nazwa lub firma	TURCZYN

	2.Imiona	ANNA
	3.Numer PESEL/REGON	83011201145
2	1.Nazwisko / Nazwa lub firma	FABISIAK
	2.Imiona	LESZEK
	3.Numer PESEL/REGON	84020902717

Rubryka 3

Brak wpisów

Dział 3

Rubryka 1 - Nie dotyczy

Brak wpisów

Rubryka 2 - Wzmianki o złożonych dokumentach

Brak wpisów

Rubryka 3 - Cel działania organizacji

1.Cel działania

CELEM FUNDACJI JEST PODTRZYMYWANIE I UPOWSZECHNIANIE TRADYCJI NARODOWEJ, PIELGNOWANIE POLSKO CI ORAZ ROZWOJU WIADOMO CI NARODOWEJ, OBYWATELSKIEJ I KULTUROWEJ, JAK RÓWNIE DZIAŁALNO NA RZECZ WSPIERANIA I UPOWSZECHNIANIA KULTURY FIZYCZNEJ I SPORTU, W TYM PRZEDE WSZYSTKIM SPORTÓW STRZELECKICH, A TAK E DZIAŁALNO NA RZECZ DZIECI I MŁODZIE Y, W TYM DZIAŁALNO NA RZECZ AKTYWNEGO WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIE Y ORAZ DZIAŁALNO WSPOMAGAJ CA ROZWÓJ WSPÓLNOT I SPOŁECZNO CI LOKALNYCH, A TAK E WSPOMAGAJ CA ROZWÓJ KULTURY, SZTUKI, OCHRONY DÓBR KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO, JAK RÓWNIE DZIAŁALNO MUZEALNA W ZAKRESIE GROMADZENIA, PRZECHOWYWANIA, KONSERWACJI, INWENTARYZACJI, KATALOGOWANIA BRONI PALNEJ ORAZ BRONI BIAŁEJ I WSZELKICH MILITARIÓW, A TAK E WSPIERANIE DZIAŁALNO CI WYDAWNICZEJ, W TYM PROWADZENIA STRON INTERNETOWYCH ORAZ WSPIERANIE DZIAŁALNO CI WSPOMAGAJ CEJ ROZWÓJ TECHNIKI, WYNAŁAZCZO CI I INNOWACYJNO CI ORAZ ROZPOWSZECHNIANIE I WDRA ANIE NOWYCH ROZWI ZA TECHNICZNYCH W PRAKTYCE GOSPODARCZEJ, DZIAŁALNO NA RZECZ NAUKI, SZKOLNICTWA WY SZEGO, EDUKACJI, O WIATY, I WYCHOWANIA, PORZ DKU I BEZPIECZE STWA PUBLICZNEGO, OBRONNO CI PA STWA I DZIAŁALNO CI SIĘ ZBROJNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ, A TAK E DZIAŁA WSPOMAGAJ CYCH ROZWÓJ DEMOKRACJI ORAZ UDZIELANIE NIEODPŁATNEGO PORADNICTWA OBYWATELSKIEGO.

Rubryka 4 - Przedmiot działalności statutowej organizacji po ytku publicznego

Brak wpisów

Rubryka 5

Brak wpisów

Dział 4

Rubryka 1 - Zaległo ci

Brak wpisów

Rubryka 2 - Wierzytelno ci

Brak wpisów

Rubryka 3 - Informacje o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadło ci na podstawie art. 13 ustawy z 28 lutego 2003 r. Prawo upadło ciowe albo o zabezpieczeniu majątku dłużnika w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadło ci albo w postępowaniu restrukturyzacyjnym albo po prawomocnym umorzeniu postępowania restrukturyzacyjnego

Brak wpisów

Rubryka 4 - Umorzenie prowadzonej przeciwko podmiotowi egzekucji z uwagi na fakt, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyszej od kosztów egzekucyjnych
--

Brak wpisów

Dział 5

Nie dotyczy

Dział 6

Rubryka 1 - Likwidacja

Brak wpisów

Rubryka 2 - Informacja o rozwiązaniu organizacji
--

Brak wpisów

Rubryka 3 - Zarząd komisaryczny lub przymusowy lub przedstawiciel do prowadzenia bieżących spraw stowarzyszenia

Brak wpisów

Rubryka 4 - Informacja o połączeniu lub podziale
--

Brak wpisów

Rubryka 5 - Informacja o postępowaniu upadłościowym

Brak wpisów

Rubryka 6 - Informacja o postępowaniu układowym

Brak wpisów

Rubryka 7 - Informacje o postępowaniach restrukturyzacyjnych, o postępowaniu naprawczym lub o przymusowej restrukturyzacji

Brak wpisów

Rubryka 8 - Informacja o zawieszeniu działalności gospodarczej

Brak wpisów

data sporządzenia wydruku 25.10.2020

adres strony internetowej, na której są dostępne informacje z rejestru: ekrs.ms.gov.pl

Kamil Siwek

O art. 25 § 2a Kodeksu karnego – krytycznie

Słowa kluczowe: *zamach, obrona konieczna, granice obrony koniecznej, mir domowy, dyrektywa języka prawniczego*

W dniu 27.04.2017 r. resort sprawiedliwości przedstawił propozycję zmiany Kodeksu karnego¹. Zmiana polegałaby na dodaniu do art. 25 k.k. przepisu § 2a w brzmieniu: „Nie podlega karze, kto przekracza granice obrony koniecznej, odpierając zamach polegający na wdarciu się do mieszkania, lokalu, domu albo przylegającego do nich ogrodzonego terenu lub odpierając zamach poprzedzony wdarcieniem się do tych miejsc, chyba że przekroczenie granic obrony koniecznej było rażące”². Projekt ustawy został przyjęty na posiedzeniu Rady Ministrów 19.09.2017 r. Następnie, 25.09.2017 r., projekt ustawy, jako rządowy, skierowano do Sejmu RP (druk nr 1871), a 29.09.2017 r. skierowano do pierwszego czytania. W dniu 26.10.2017 r. projekt ustawy stał się przedmiotem pierwszego czytania na 50. posiedzeniu Sejmu RP. Projekt ustawy został uchwalony na 56. posiedzeniu Sejmu RP 8.12.2017 r. i uzyskał podpis Prezydenta RP 28.12.2017 r. Ustawę ogłoszono 4.01.2018 r. w Dzienniku Ustaw pod poz. 20 i weszła ona w życie po 14 dniach od ogłoszenia (zob. art. 2 ww. ustawy).

Nowy przepis art. 25 § 2a k.k. stanowi: „Nie podlega karze, kto przekracza granice obrony koniecznej, odpierając zamach polegający na wdarciu się do mieszkania, lokalu, domu albo na przylegający do nich ogrodzony teren lub odpierając zamach poprzedzony wdarcieniem się do tych miejsc, chyba że przekroczenie granic obrony koniecznej było rażące”. W porównaniu z wniesionym do parlamentu projektem, w ustawie wprowadzono jedynie korektę o charakterze redakcyjnym polegającą na zastąpieniu wyrażenia: „albo przylegające do nich ogrodzonego terenu” wyrażeniem: „na przylegający do nich ogrodzony teren”.

¹ Ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2017 r. poz. 2204 ze zm.) – dalej k.k.

² Do kierunku i rzetelności uzasadnienia zgłoszonej nowelizacji Kodeksu karnego w pełni trafnie uwagi krytyczne zgłosił Prezes Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej w opinii z 9.08.2017 r. Zob. <http://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12299357/12439181/12439183/dokument308011.pdf> (dostęp: 10.05.2018 r.). Stanowisko projektodawcy zamieszczone w piśmie z 22.08.2017 r. DL-III-400-2/17, będące odniesieniem się wnioskodawcy do uwag na etapie Stałego Komitetu Rady Ministrów (<http://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12299357/katalog/12439181#12439181>, dostęp: 10.05.2018 r.) nie jest nawet próbą rzeczowej odpowiedzi na negatywną opinię prezesa Prokuraturii Generalnej. Nie zanegowano zwłaszcza zarzutu, że proponowane zmiany w zakresie obrony koniecznej opierają się na nieadekwatnej ocenie aktualnego orzecznictwa sądowego, na zaledwie kilku orzeczeniach zapadłych pod rządem poprzednio obowiązującego Kodeksu karnego, wobec czego nie ilustrują aktualnego stanu orzecznictwa karnego w tym zakresie.

Należy w związku z tym przypomnieć, że zbliżone rozwiązanie proponowano już w 2007 r.³ Projekt zakładał wówczas dodanie do art. 25 k.k. § 2a w brzmieniu: „Nie podlega karze, kto przekracza granice obrony koniecznej odpierając zamach związany z wdarciem się do domu, mieszkania, lokalu, pomieszczenia, ogrodzonego terenu lub pojazdu, chyba że przekroczenie granic obrony koniecznej było rażące”.

Przyjęte rozwiązanie dotyczy w istocie dwóch różnych sytuacji:

- 1) odpierania zamachu polegającego na wdarciu się do domu, mieszkania lokalu albo na przylegający do nich teren,
- 2) odpierania zamachu poprzedzonego wdarciem się do tych miejsc.

W obu tych sytuacjach przekroczenie granic obrony koniecznej nie musi być wynikiem strachu lub wzburzenia usprawiedliwionych okolicznościami zamachu. Nowy art. 25 § 2a k.k. może być stosowany w obu rodzajach ekscesu, tj. ekscesu intensywnego i ekscesu ekstensywnego, w tym obrony przedwczesnej (*defensio antecedens*), a także pomocy koniecznej (odpierania zamachu na dobra innej osoby). Ustawa żadnych w tym zakresie ograniczeń nie zawiera. Oceniając krytycznie przyjęte rozwiązanie legislacyjne, należy mieć na uwadze następujące względy.

Jest rzeczą bezsporną, że każde przekroczenie granic obrony koniecznej jest zawsze czynem bezprawnym, w związku z czym ten, kto przekracza granice obrony koniecznej, działa bezprawnie⁴. Nie ulega przecież wątpliwości, że tylko obrona konieczna wykonywana ściśle w granicach tej obrony jest działaniem prawnym (legalnym i niezakazany) odpieraniem bezprawia. Obrona realizowana poza granicami obrony koniecznej nie jest już odpieraniem bezprawia. Odnosi się to w równym stopniu do obu form przekroczenia granic obrony koniecznej, tj. ekscesu intensywnego i ekscesu ekstensywnego. Dalej należy zauważyć, że instytucję obrony koniecznej przewiduje również prawo cywilne, w art. 423

³ Zob. art. 1 pkt 4 lit. a projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, druk sejm. nr 1756, V kadencja. Wobec ówczesnej propozycji opracowano trzy opinie negatywne, których treść zachowuje aktualność na gruncie obecnie wprowadzonej zmiany. Zob. opinie prawne J. Giezka, A. Zolla i R. Zawłockiego [w:] *Przed Pierwszym Czytaniem. Kodeks karny – projekt nowelizacji. Druk Sejmowy 1756*, Biuro Analiz Sejmowych. Kancelaria Sejmu, 2007/5, s. 26–32, 33–40, 73–82 ([http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/95B24B49BF882262C12573080036F112/\\$file/ppc_5.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/95B24B49BF882262C12573080036F112/$file/ppc_5.pdf), dostęp: 10.05.2018 r.). Trzeba również koniecznie wspomnieć, że proponowane zmiany spotkały się z jednoznaczną krytyką ze strony ówczesnego Rzecznika Praw Obywatelskich Janusza Kochanowskiego, *Obrona konieczna: prawo i bezprawie zbyt łatwo mogą się zamieniać miejscami*, <https://www.rpo.gov.pl/pliki/1184932695.pdf> (dostęp: 10.05.2018 r.). Ostrze słusznej krytyki zwrócone było przede wszystkim wobec rozwiązania, w świetle którego o bezkarności ekscedenta miałby samodzielnie rozstrzygać prokurator, a nie sędzia. Miało to stanowić niezasadny wyłom w ogólnej zasadzie, że o odpowiedzialności karnej decyduje sąd.

⁴ Zob. zwłaszcza J. Makarewicz, *Kodeks karny z komentarzem*, Lwów 1935, s. 91; S. Śliwiński, *Polskie prawo karne materialne. Część ogólna*, Warszawa 1946, s. 161; A. Krukowski, *Obrona konieczna na tle polskiego prawa karnego*, Warszawa 1965, s. 106; W. Wolter, *Nauka o przestępstwie*, Warszawa 1973, s. 177; J. Śliwowski, *Prawo karne*, Warszawa 1975, s. 144; K. Buchała, *Prawo karne materialne*, Warszawa 1989, s. 259; A. Marek, *Obrona konieczna w prawie karnym*, Warszawa 2008, s. 119; W. Wróbel, A. Zoll, *Polskie prawo karne. Część ogólna*, Kraków 2011, s. 358.

k.c.⁵ O ile jednak przesłanki obrony koniecznej ułożone są w prawie cywilnym analogicznie do art. 25 § 1 k.k., o tyle – odmiennie niż to przewiduje prawo karne – prawo cywilne w ogóle nie przewiduje szczególnych rozwiązań dotyczących przekroczenia granic obrony koniecznej⁶. To powoduje, że jakiegokolwiek wyjście poza granice obrony koniecznej jest zawsze bezprawne. Wyłączenie karalności określonego czynu na gruncie prawa karnego nie legalizuje tego czynu w sferze prawa cywilnego. Czyn popełniony poza granicami obrony koniecznej nie jest więc czynem indyferentnym prawnie. Skoro jest czynem bezprawnym, to jest zarazem czynem zakazanym przez normę (normy) systemu prawnego. Nie ma bowiem klasy czynów bezprawnych dozwolonych. Cecha bezprawności jakiegoś czynu zawsze pociąga włączenie takiego czynu w sferę czynów zakazanych. Istnieją bowiem albo czyny dozwolone, albo czyny zakazane⁷. Należy dodać, że bezprawność nie ulega jakiegokolwiek stopniowaniu, w związku z czym dany czyn albo jest, albo nie jest bezprawny⁸. Nie ulega więc wątpliwości, że na tle polskiego prawa cywilnego przekroczenie granic obrony koniecznej jest czynem bezprawnym i zasadniczo pociąga za sobą odpowiedzialność odszkodowawczą⁹. Rzecz tym, iż wyłączenie bezprawności cywilnej, a tym samym

⁵ Art. 423 k.c. przejął w zupełności treść art. 139 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.10.1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz.U. poz. 598 ze zm.) – dalej k.z. Zob. [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 2, red. J. Ignatowicz, Warszawa 1972, s. 1029. Można więc przyjąć, że ustalenia nauki sformułowane na tle art. 139 k.z. zachowują aktualność. Na tle art. 139 k.z. wskazywano, że przekroczenie granic obrony ponad miarę stanowi czynność niedozwoloną. Zob. J. Korzonek [w:] J. Korzonek, I. Rosenblüth, *Kodeks zobowiązań. Komentarz*, t. 1, Kraków 1936, s. 347. Stanowisko to zachowuje pełną aktualność, ponieważ odpowiedzialność deliktowa zgrupowana jest w przepisach Kodeksu cywilnego pn. „Czyny niedozwolone”. Trudno byłoby zatem sensownie twierdzić, że czyn, który jest w systemie prawnym niedozwolony, stanowi jednak jakieś „prawo” stosującego obronę konieczną z przekroczeniem jej granic.

⁶ Zob. Z. Radwański, A. Olejniczak, *Zobowiązania. Część ogólna*, Warszawa 2006, s. 193; P. Machnikowski [w:] *System prawa prywatnego*, t. 6, *Prawo zobowiązań – część ogólna*, red. A. Olejniczak, Warszawa 2009, s. 390–391.

⁷ Elementarnie na temat kwalifikacji normatywnej czynów – zob. Z. Ziemiński, *Analiza pojęcia czynu*, Warszawa 1972, s. 156–175; Z. Ziemiński [w:] S. Wronkowska, Z. Ziemiński, *Zarys teorii prawa*, Poznań 2001, s. 100–102. Podstawowy podział czynów z punktu widzenia ich kwalifikacji normatywnej jest podziałem dychotomicznym: czyny są albo dozwolone, albo zakazane. *Tertium non datur*.

⁸ Zob. W. Świda, *Prawo karne*, Warszawa 1989, s. 124.

⁹ Zob. wyrok SA w Poznaniu z 18.09.1991 r., I ACr 344/91, LEX nr 9112; ponadto Z. Radwański, A. Olejniczak, *Zobowiązania...*, s. 193; M. Nesterowicz [w:] *Kodeks cywilny z komentarzem*, t. 1, red. J. Winiarz, Warszawa 1989, s. 416. Autorzy przyjmują, że istnieje jedynie możliwość miarkowania odszkodowania na podstawie art. 362 k.c. Stanowisko analogiczne wypowiedziano już wcześniej, odsyłając do art. 158 k.z. Zob. R. Longchamps de Berier, *Zobowiązania*, Lwów 1938, s. 236. Nie zmienia to faktu, iż możliwość obciążenia poszkodowanego częścią doznanej przezeń szkody bądź wyjątkowego stosowania art. 5 k.c. w takich sprawach nie odbiera czynowi szkodzącemu cechy bezprawności. Wprawdzie istnieje możliwość obezwładnienia roszczenia uprawnionego w oparciu o art. 5 k.c. – zob. P. Machnikowski [w:] *System prawa prywatnego...*, s. 391 – lecz nie oznacza to, że czyn wywołujący szkodę popełniony poza granicami obrony koniecznej nie jest bezprawny. Czyn ten nadal jest bezprawny, natomiast bezprawne może pozostawać wyłącznie prawo realizowane przez poszkodowanego. Okoliczności konkretnej sprawy mogą ulec zmianie i w innych okolicznościach realizacja prawa może się okazać godna ochrony, a więc zgodna z zasadami współzycia społecznego.

wyrządzenie napastnikowi szkody wolne jest od odpowiedzialności cywilnej tylko wtedy, gdy nastąpiło w granicach obrony koniecznej¹⁰. W przeciwnym razie stanowi czyn niedozwolony w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego o czynach niedozwolonych (art. 415 i n. k.c.). Krótko mówiąc, przekroczenie granic obrony koniecznej, nawet jeśli łączy się z bezkarnością w sferze prawa karnego, to nadal pozostaje czynem zakazanym przez system prawny (normy cywilnoprawne). Kluczowe znaczenie ma przecież fakt, że rozwiązanie przewidziane w art. 25 § 2a k.k. – w sferze cywilnoprawnej regulacji odpowiedzialności deliktowej – żadnych zmian nie wprowadziło.

W tym też kontekście należy oceniać wypowiedzi, wedle których omawiana zmiana Kodeksu karnego prowadzi do poszerzenia granic obrony koniecznej. Dlatego krytycznie należy ocenić stwierdzenie: „Proponujemy rozszerzenie rozumienia obrony koniecznej w wymiarze praktycznym”¹¹. Należy jednak z całym naciskiem podkreślić, że w stosunku do dotychczasowego stanu prawnego granice obrony koniecznej pozostają niezmienione, gdyż określa je w całości art. 423 k.c., który nie uległ zmianie. Uchylenie karalności przestępstwa popełnionego w razie przekroczenia granic obrony koniecznej, w strukturze przestępstwa dotyczy natomiast innego elementu tej struktury (karalności) i w ogóle nie dotyczy bezprawności, a to właśnie ten element odpowiada za to, co jest dozwolone prawem, a co jest tym prawem zakazane. Dlatego też twierdzenie, że uchylenie karalności przestępstwa popełnionego w ramach przekroczenia granic obrony koniecznej poszerza granice legalnej obrony koniecznej, opiera się na zasadniczym nieporozumieniu. Dodatkowo należy zauważyć, że wprawdzie przekroczenie granic obrony koniecznej w sytuacjach wskazanych w art. 25 § 2a k.k. będzie łączyło się z obligatoryjnym niepodleganiem karze, jeżeli przekroczenie granic obrony nie było rażące, to jednak może łączyć się z odpowiedzialnością za czyn niedozwolony – ze wszelkimi tego konsekwencjami. Jeśli np. broniący się z przekroczeniem granic obrony koniecznej uczyni napastnika kaleką, to wtedy może ponosić pełną odpowiedzialność odszkodowawczą za koszty leczenia, rehabilitacji, być zobowiązany do płacenia renty, zadośćuczynienia za krzywdę. W konkretnych sprawach odpowiedzialność cywilna może być daleko bardziej dotkliwa niż odpowiedzialność karna związana nawet z kilkuletnią karą pozbawienia wolności, i ekonomicznie wręcz zrujnować odpierającego zamach z przekroczeniem granic obrony koniecznej. W tym stanie rzeczy twierdzenie, że za sprawą wprowadzonej analizowanej zmiany Kodeksu karnego granice legalnej obrony koniecznej uległy jakiejś zmianie (poszerzeniu) na korzyść osób napadniętych, i że w związku

Zob. E. Skowrońska-Bocian, *Prawo cywilne. Część ogólna. Zarys wykładu*, Warszawa 2005, s. 161. W każdym razie oddalenie roszczenia odszkodowawczego uprawnionego w oparciu o art. 5 k.c. nie stwarza zatem podstawy do oceny, że sprawca szkody nie działał bezprawnie.

¹⁰ Zob. M. Cieślak, *Polskie prawo karne. Zarys systemowego ujęcia*, Warszawa 1995, s. 222; T. Bojarski, *Polskie prawo karne. Zarys części ogólnej*, Warszawa 2003, s. 147.

¹¹ O proponowanych zmianach pod hasłem „Szersze prawo do obrony koniecznej” informował resort sprawiedliwości w oficjalnym komunikacie z 19.09.2017 r. Zob. <https://twitter.com/hashtag/ObronaKonieczna?src=hash> (dostęp: 10.05.2018 r.). Informowano również, że wprowadzana zmiana „znacznie wzmacnia prawo do obrony koniecznej”. Zob. <https://www.ms.gov.pl/pl/informacje/news,9312,rozszerzenie-prawa-do-obrony-koniecznej.html> (dostęp: 10.05.2018 r.). Użycie w tym kontekście określenia „prawo” jest całkowicie nieadekwatne.

z tym nierzające przekroczenie granic obrony koniecznej jest prawnie dozwolone, należy uważać za społecznie szkodliwe głoszenie ewidentnej nieprawdy¹².

Należy jeszcze zaznaczyć, że – wbrew wypowiedzianym niekiedy opiniom – dla wyeliminowania bezprawności czynu popełnionego poza granicami obrony koniecznej żadnego znaczenia nie ma ewentualne zastąpienie użytego w art. 25 § 2a k.k. ustawowego sformułowania: „Nie podlega karze”, sformułowaniem: „Nie popełnia przestępstwa”. Rzecz po prostu w tym, że nieprzestępny czyn, ale popełniony w warunkach przekroczenia granic obrony koniecznej, nadal pozostaje bezprawny w sferze prawa cywilnego. W celu wyeliminowania tej bezprawności należałoby wprowadzić odpowiednie zmiany bezpośrednio w Kodeksie cywilnym, w związku z czym zmiany ograniczające się wyłącznie do sfery prawa karnego nie mogą doprowadzić do wyeliminowania bezprawności czynu popełnionego poza granicami obrony koniecznej. Jest tak dlatego – była już o tym mowa – że czyn popełniony z przekroczeniem granic obrony koniecznej prawo cywilne kwalifikuje zawsze jako bezprawny i z reguły pociągający za sobą odpowiedzialność deliktową.

W toku prac parlamentarnych nad omawianym rozwiązaniem rozważano, czy nowy § 2a art. 25 k.k. odnosi się będzie do tych sytuacji, w których przekroczenie granic obrony koniecznej nastąpiło w wyniku zamachu w lokalu użytkowym (altanie, garażu, warsztacie). Pytano mianowicie, czy naruszenie miru domowego będzie dotyczyć także lokali użytkowych, jeżeli ktoś na swojej posesji ma nie tylko mieszkanie, ale np. warsztat lub garaż, w którym będą różnego rodzaju wyższe dobra, np. samochody, i będzie do niego włamanie. Czy właściciel tego lokalu może odeprzeć taki zamach, który nie jest skierowany na mieszkanie lub lokal mieszkalny, ale na jego warsztat lub garaż znajdujący się na tej samej posesji? Bezsukutecznie opowiadano się za doprecyzowaniem, że chodzi o „lokal mieszkalny”, dla wyeliminowania wątpliwości, iż zakresem określenia „lokal” objęty jest również lokal użytkowy¹³. Ze strony przedstawicieli projektodawcy konsekwentnie i stanowczo utrzymywano jednak, że użyta w § 2a art. 25 k.k. terminologia nawiązuje wprost do tych, które zostały użyte w opisie czynu zabronionego określonego w art. 193 k.k.¹⁴

¹² Z przykrością należy stwierdzić, że całkowicie bezzasadna – w dodatku zaś: rażąco nieścisła – jest również oficjalna informacja zamieszczona na stronie internetowej Prezydenta RP o podpisaniu przez Prezydenta RP w dniu 28.12.2017 r. ustawy z 8.12.2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, zawierającej omawianą zmianę. Stwierdzono tam mianowicie, iż „Zmiana art. 25 Kodeksu karnego, polegająca na dodaniu § 2a, określa kontratyp obrony koniecznej i przewiduje uchylenie karalności czynu osoby odpierającej zamach polegający na wdarciu się do mieszkania, lokalu, domu albo przylegającego do nich ogrodzonego terenu” (zob. <http://www.prezydent.pl/prawo/ustawy/podpisane/art,29,grudzien-2017-r.html>, dostęp: 10.05.2018 r.). Należy zauważyć, że art. 25 § 2a k.k. nie określa żadnego kontratypu, a jedynie ustawową klauzulę niekaralności, co jest oczywiście czymś kompletnie innym niż kontratyp.

¹³ Zob. wypowiedź stałego doradcy komisji J. Świeczkowskiego [w:] *Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji Nadzwyczajnej do spraw Zmian w Kodyfikacjach (nr 44) z dnia 22 listopada 2017 r.* Kancelaria Sejmu. Biuro Komisji Sejmowych, <http://orka.sejm.gov.pl/Zapisy8.nsf/wgskrrnr/NKK-44> (dostęp: 10.05.2018 r.), s. 10.

¹⁴ Zob. wypowiedź podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości M. Warchoła [w:] *Pełny zapis przebiegu posiedzenia*, s. 4. Potwierdza to w sposób jednoznaczny przebieg konsultacji publicznych i opiniowania projektu ustawy – Kodeks karny, zawierającego omawianą zmianę. Pismem

Zatem nowy § 2a art. 25 k.k. dotyczyć ma wyłącznie zamachów polegających na wdarciu się do domostwa, w związku z czym nie ma potrzeby precyzować, że chodzi o lokal „mieszkalny”¹⁵. Wskazano, że odmienne stanowisko byłoby trudne do pogodzenia z punktu widzenia aksjologii¹⁶. Krótko mówiąc, uznano, że już z samego określenia „lokal” wynika „samo przez się” w sposób niewątpliwy, iż jest to w istocie „lokal mieszkalny”, przeznaczony do zamieszkiwania w nim ludzi – z generalnym wyłączeniem z zakresu określenia „lokal” wszelkich lokali użytkowych. Jest to jednak stanowisko całkowicie błędne.

Chodzi o to, że karnoprawne pojęcie „dom” użyte w art. 193 k.k. wcale nie dotyczy tylko miejsca, w którym człowiek mieszka, lecz odnosi się także do miejsc niemieszkalnych, przeznaczonych do różnego użytkowania¹⁷. Jak bowiem wiadomo, już Komisja Kodyfikacyjna opracowująca projekt Kodeksu karnego z 1932 r. wskazywała, że „dom” to nie tylko mieszkanie obywatela w potocznym tego słowa znaczeniu, ale także obszar wydzielony, na którym obywatel pracuje¹⁸. Zasadnicze znaczenie ma tu przecież to, że w sferze wykładni ustawowego określenia „dom” przeznaczenie domu jest obojętne¹⁹. Z takim ujęciem

z 9.06.2017 r. projekt został przekazany do konsultacji publicznych, w tym Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego. W opinii Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego z 10.07.2017 r., BSA II-021-233/17, wskazano m.in., iż: „W końcu liczne problemy praktyczne będą wynikać z bliskości znamion typu czynu zabronionego określonego w art. 193 k.k. (naruszenie miru domowego) i regulacji art. 25 § 2a k.k., w szczególności w zakresie rozumienia słowa «wdarcie», co w dłuższej perspektywie doprowadzi do tego, że wskazany znak słowny będzie różnie rozumiany na gruncie wskazanych przepisów”. Projektodawcy na ten zarzut odpowiedzieli stwierdzeniem, że ze względu na zakaz wykładni homonimicznej (w kontekście art. 193 k.k.) jest to uwaga niezasadna. Zob. *Raport z konsultacji publicznych i opiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny*, dołączony do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (druk sejm. nr 1871, VIII kadencja), <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/3D337CF9CCD8F5E7C12581AA002FFBF5/%24File/1871.pdf>. Zob. też cyt. już pismo Ministra Sprawiedliwości z 22.08.2017 r. Nie ulega więc wątpliwości, że przy tworzeniu nowego § 2a art. 25 k.k. przyjęto wprost terminologię art. 193 k.k. Oznacza to, że ustawowe określenia: „mieszkanie”, „lokal” i „dom” należy pojmować ściśle w sposób wyznaczony przez art. 193 k.k. Nic nie wskazuje przecież na to, aby w analizowanej kwestii dopuszczalne było odejście od zakazu wykładni homonimicznej.

¹⁵ Zob. wypowiedź podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości M. Warchoła [w:] *Pełny zapis przebiegu posiedzenia...*, s. 11. Także w uzasadnieniu przyjętego projektu wskazano, że bezkarność dla ekscedenta uzasadniona jest szczególnymi okolicznościami zamachu, to jest wdarciem się „do pomieszczeń mieszkalnych”.

¹⁶ Zob. wypowiedź zastępcy dyrektora Biura Prezydialnego Prokuratury Generalnej T. Szafrąńskiego [w:] *Pełny zapis przebiegu posiedzenia...*, s. 10.

¹⁷ Zob. M. Siewierski [w:] J. Bafia, K. Mioduski, M. Siewierski, *Kodeks karny. Komentarz*, t. 2, Warszawa 1987, s. 144. Zawężenie zatem przez J. Lachowskiego zakresu ustawowego określenia „dom” na tle art. 193 k.k. wyłącznie do budynku przeznaczonego do zamieszkiwania ludzi, nie ma żadnych podstaw w ustawie. Zob. J. Lachowski [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. V. Konarska-Wrzošek, Warszawa 2016, s. 879.

¹⁸ Zob. T. Bojarski [w:] *System prawa karnego*, t. 4, *O przestępstwach w szczególności*, cz. 2, red. I. Andrejew, Ossolineum 1989, s. 57.

¹⁹ Zob. J. Wojciechowska [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, t. 1, red. A. Wąsek, Warszawa 2004, s. 714; S. Hypś [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. A. Grześkowiak, K. Wiak, Warszawa 2015, s. 966.

koresponduje utrwalone w doktrynie trafne zapatrywanie, że karnoprawne określenie „dom” (w rozumieniu związanym z art. 193 k.k., a wcześniej z art. 171 Kodeksu karnego z 1969 r.²⁰ i art. 252 § 1 Kodeksu karnego z 1932 r.²¹), to także lokal handlowy²², biuro²³, warsztat oraz pensjonat²⁴, a także altanka na działce pracowniczej²⁵. Takie ujęcie zupełnie pokrywa się z rozumieniem określenia „dom” na gruncie art. 8 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności²⁶. Niekiedy nie sposób po prostu ściśle rozdzielić sfery prywatnej i zawodowej. Sprawy prywatne mogą być bowiem załatwiane z biura lub sklepu, a sprawy zawodowe w pomieszczeniach prywatnych²⁷. Nie ulega więc wątpliwości, że konwencyjne określenie „dom” rozciąga się także na pomieszczenia wykorzystywane do prowadzenia działalności gospodarczej²⁸.

Jeśli natomiast chodzi o karnoprawne określenie „lokal”, to w piśmiennictwie nigdy nie odnoszono tego określenia do lokali mieszkalnych, ale do użytkowych²⁹. Od dawna przecież w literaturze z zakresu prawa karnego utrwalone jest zapatrywanie, w świetle którego „lokal” to „część lub całość zabudowania, służąca do pobytu w nim ludzi, ale nie w celu mieszkania, np. sklep, kawiarnia, restauracja, punkt usługowy”³⁰, rzemieślniczy³¹,

²⁰ Ustawa z 19.04.1969 r. – Kodeks karny (Dz.U. poz. 94 ze zm.) – dalej k.k. z 1969 r.

²¹ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 11.07.1932 r. – Kodeks karny (Dz.U. poz. 571 ze zm.) – dalej k.k. z 1932 r.

²² Zob. R.A. Stefański, *Prawo karne materialne. Część szczególna*, Warszawa 2009, s. 239.

²³ Zob. J. Makarewicz, *Kodeks karny...*, s. 431.

²⁴ Zob. J. Makarewicz, *Kodeks karny...*, s. 431; J. Wojciechowska [w:] *Kodeks karny...*, s. 714; S. Hypś [w:] *Kodeks karny...*, s. 966.

²⁵ Zob. R. Góral, *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2007, s. 327. Całkowicie bezzasadne jest więc stanowisko, że nowy § 2a art. 25 k.k. nie będzie się odnosił do przekroczenia granic obrony koniecznej w razie zamachu na terenie altanki znajdującej się na ogródku działkowym. Zob. wypowiedź podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości M. Warchoła [w:] *Pełny zapis przebiegu posiedzenia...*, s. 9.

²⁶ Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzona w Rzymie 4.11.1950 r. (Dz.U. z 1993 r. poz. 284 ze zm.).

²⁷ Zob. orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 16.12.1992 r., 13710/88, *Niemietz v. Niemcy*, A. 251-B, par. 30, powołując za M.A. Nowicki, *Europejska Konwencja Praw Człowieka. Wybór Orzecznictwa*, Warszawa 1998, s. 264.

²⁸ Zob. A. Redelbach, *Prawa naturalne. Prawa Człowieka. Wymiar Sprawiedliwości. Polacy wobec Europejskiej Konwencji Praw Człowieka*, Toruń 2000, s. 235.

²⁹ Zob. J. Lachowski [w:] *Kodeks karny...*, s. 879; A. Marek, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 444; R. Góral, *Kodeks karny...*, s. 327; J. Śliwowski, *Prawo...*, s. 402; J. Wojciechowska [w:] *Kodeks karny...*, s. 715. Zob. też A. Limburska, *Niekaralność przekroczenia granic obrony koniecznej w świetle art. 25 § 2a k.k.*, „Czasopismo Prawa i Nauk Penalnych” 2018/5 (preprint).

³⁰ Zob. J. Makarewicz, *Kodeks karny...*, s. 431: „Lokal odpowiada pojęciu publicznie dostępnych ubikacji: sklep, kawiarnia, restauracja”; ponadto L. Peiper, *Komentarz do kodeksu karnego*, Kraków 1936, s. 514; W. Świda [w:] I. Andrejew, W. Świda, W. Wolter, *Kodeks karny z komentarzem*, Warszawa 1973, s. 501; A. Marek, *Prawo karne*, Warszawa 2011, s. 486.

³¹ Zob. A. Marek, *Prawo...*, s. 486.

pomieszczenie służące do wykonywania zawodu, jak gabinet lekarski, kancelaria adwokata, a także prywatne lokale usługowe i przemysłowe³², tudzież zakład produkcyjny³³.

Z kolei za desygnaty nazwy prawnej „mieszkanie” w rozumieniu art. 193 k.k. należy uważać m.in. pokój hotelowy³⁴, namiot zajęty przez rodzinę, szałas pasterski, kabinę mieszkalną na statku, altanę³⁵, przedział w wagonie sypialnym³⁶ oraz wóz trupy cyrkowej³⁷. Nie można sensownie przeczyć, że „mieszkaniami” będzie także pokój w internacie szkolnym czy pokój w akademiku, a także miejsce w noclegowni dla bezdomnych lub Hostelu Ośrodka Interwencji Kryzysowej. W każdym razie, nowy art. 25 § 2a k.k. może dotyczyć zamachów w namiocie i nie ma pod tym względem żadnych wątpliwości³⁸. Należy przyjąć, że „mieszkanie” to także camper, przyczepa campingowa i kabina samochodu ciężarowego (tzw. TIRA), w której znajduje się miejsce do spania i w chwili zamachu służy kierowcy do mieszkania. Ogólnie biorąc, „mieszkaniami” nie musi być jakaś określona część nieruchomości czy wydzielona część budynku, w związku z czym „mieszkanie” może stanowić rzecz ruchoma³⁹.

³² Zob. T. Bojarski [w:] *System prawa karnego...*, s. 58–59; A. Marek, *Kodeks karny...*, s. 444; J. Wojciechowska [w:] *Kodeks karny...*, s. 715; S. Hysp [w:] *Kodeks karny...*, s. 966.

³³ Zob. O. Chybiński [w:] O. Chybiński, W. Gutekunst, W. Świda, *Prawo karne. Część szczególna*, red. W. Świda, Warszawa–Wrocław 1980, s. 216. Według T. Bojarskiego, ze względu na fakt, że art. 171 k.k. z 1969 r. nie włączył do znamion przestępstwa naruszenia miru domowego znamienia „przedsiębiorstwo” wymienionego w art. 252 § 1 k.k. z 1932 r., w pojęciu „lokal” mieszczą się te miejsca, które wcześniej należały do zakresu określenia „przedsiębiorstwo”. Zob. T. Bojarski [w:] *System prawa karnego...*, s. 58–59. Warto więc wskazać, że na tle art. 252 § 1 k.k. z 1932 r. za „przedsiębiorstwo” uznawano warsztat lub fabrykę, a więc miejsce, w którym ześrodkowuje się praca wytwórcza. Zob. L. Peiper, *Komentarz do kodeksu...*, s. 514; O. Chybiński [w:] O. Chybiński, W. Gutekunst, W. Świda, *Prawo karne. Część szczególna*, red. W. Świda, Warszawa–Wrocław 1968, s. 202; J. Makarewicz, *Kodeks karny...*, s. 431.

³⁴ Zob. J. Wojciechowska [w:] *Kodeks karny...*, s. 715.

³⁵ Zob. T. Bojarski [w:] *System prawa karnego...*, s. 58. Jeśli chodzi o altanę położoną na ogródku działkowym, to przyjętej tutaj kwalifikacji takiej altany za „mieszkanie” w sensie karnoprawnym nie stoi na przeszkodzie formalny zakaz zamieszkiwania na terenie działki wyrażony w art. 12 ustawy z 13.12.2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2176). O tym, czy dane miejsce może być uznane za „mieszkanie” w rozumieniu przepisów prawa karnego, decyduje stan faktyczny, realny, w związku z czym formalna (prawna) dopuszczalność zamieszkania w określonym miejscu nie gra żadnej roli. Chodzi więc raczej o obiekty zamieszkałe, a nie mieszkalne (analogicznie jak na tle art. 221 § 1 ustawy z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego, Dz.U. z 2017 r. poz. 1904 ze zm.).

³⁶ Zob. O. Chybiński [w:] O. Chybiński, W. Gutekunst, W. Świda, *Prawo karne. Część szczególna*, red. W. Świda, Warszawa–Wrocław 1968, s. 202.

³⁷ Zob. M. Filar [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. M. Filar, Warszawa 2012, s. 971.

³⁸ Nie można zatem podzielić pojawiających się w przestrzeni publicznej obaw co do tego, czy omawiane uregulowanie będzie dotyczyło obrony rodziny w namiocie, w którym zaatakowany wypoczywa na wakacjach. Zob. jednak wypowiedź A. Lesiak-Grzywińskiej, <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/obrona-konieczna-zbigniew-ziobro-proponuje-moj-dom-moja-twierdza,774186.html> (dostęp: 10.05.2018 r.).

³⁹ Nie znajduje żadnych podstaw w ustawie stanowisko J. Lachowskiego, w świetle którego „mieszkaniami” w rozumieniu związanym z art. 193 k.k. jest „lokal wyznaczony ścianami w budynku wielorodzinnym, przeznaczony do zamieszkiwania”. Zob. J. Lachowski [w:] *Kodeks karny...*, s. 879.

Wcale nie musi to być nieruchomości *sensu largo*⁴⁰. „Mieszkaniami” może być miejsce, w którym człowiek zamieszkuje nawet w sposób przypadkowy i prowizoryczny. W tym sensie może być to również samochód osobowy, w którym człowiek aktualnie mieszka⁴¹, czy prowizoryczny szalas osoby bezdomnej⁴². Dla bezdomnego taki szalas jest przecież mieszkaniem. Nic nie wskazuje przecież na to, aby wymienionych miejsc nie uważać za „mieszkanie” także w znaczeniu art. 50 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej⁴³. Powołanego przepisu Konstytucji nie można przecież pojmować w sposób udaremniający prawną ochronę miejsc faktycznie zamieszkałych, lecz nieprzeznaczonych do mieszkania. Należy zatem przyjąć, że określenie „mieszkanie” w sferze wykładni i stosowania zarówno art. 193 k.k., jak i art. 25 § 2a k.k., należy pojmować w sposób funkcjonalny, a więc szerzej niżli tylko w sensie związanym z „miejscem przeznaczonym do mieszkania”.

Poza zakresem zastosowania art. 25 § 2a k.k. generalnie znajdzie się odpieranie zamachu polegające na wdarciu się do magazynu, garażu, strychu, na dach budynku, do piwnicy, komórki, na statek wodny, do pojazdu komunikacyjnego, ponieważ wszystkie te miejsca to miejsca użytkowe wchodzące w zakres karnoprawnej nazwy „pomieszczenie”⁴⁴. Tej prawnej nazwy nie przeniesiono jednak z art. 193 k.k. do art. 25 § 2a k.k., który „wskazuje” (pozytywnie i wyraźnie) jedynie „mieszkanie, lokal, dom” oraz „przylegający do nich ogrodzony teren”. Należy przyjąć, że jest to wyliczenie pełne.

W każdym razie pozbawiona jakiegokolwiek oparcia w ustawie byłaby próba interpretacji § 2a art. 25 k.k. w sposób uwzględniający wskazane wyżej założenia ustawodawcze leżące u podstaw § 2a art. 25 k.k. i kategoryczne przyjmowanie, że przepis ten w ogóle nie dotyczy przekroczenia granic obrony koniecznej w razie bezprawnego zamachu polegającego na wdarciu się do wszelkich lokali użytkowych. Wypada więc wyraźnie podkreślić, że w rozumieniu art. 25 § 2a k.k. „domem”, „mieszkaniami” i „lokalami” nie są wyłącznie wąsko rozumiane miejsca zamieszkania (domostwa), miejsca stanowiące sferę prywatności, ale są nimi także miejsca, w których człowiek mieszka lub pracuje, jak: zakłady przemysłowe, tartaki, banki, sklepy, restauracje, bary, hotele, motele, pensjonaty, gabinety lekarskie i dentystryczne, żłobki, przedszkola, szkoły (publiczne i niepubliczne), biura podróży, zakłady

⁴⁰ Inaczej (niesłusznie) pisze A. Błachnio, *Przekroczenie granic obrony koniecznej z art. 25 § 2a k.k.*, „Monitor Prawniczy” 2018/6, <http://czasopisma.beck.pl/monitor-prawniczy/artukul/przekroczenie-granic-obrony-koniecznej-z-art-25-2a-kk/> (dostęp: 10.05.2018 r.). Autor, w kontekście użytych w art. 25 § 2a k.k. określeń: „mieszkanie”, „lokal”, „dom” uważa, że „Wszystkie określenia, jakimi posłużył się ustawodawca, dotyczą szeroko pojmowanych nieruchomości”.

⁴¹ Przeciwnie (niesłusznie) A. Błachnio, *Przekroczenie granic...*, przyp. 21.

⁴² Także wykonany z płótna, cienkiej dykty lub folii. Inaczej (niesłusznie) – z powołaniem się na wyrok WSA w Gdańsku z 11.12.2008 r., II SA/Gd 213/08 – uważają M. Królikowski, A. Sakowicz [w:] *Kodeks karny. Część szczególna*, t. 1, *Komentarz*, red. M. Królikowski, R. Zawłocki, Warszawa 2017, s. 632–633.

⁴³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. poz. 483 ze sprost. i zm.).

⁴⁴ Zob. L. Peiper, *Komentarz do kodeksu...*, s. 514; W. Świda [w:] I. Andrejew, W. Świda, W. Wolter, *Kodeks karny...*, s. 501; O. Chybiński [w:] O. Chybiński, W. Gutkunst, W. Świda, *Prawo karne...*, s. 216; T. Bojarski [w:] *System prawa karnego...*, s. 59; J. Wojciechowska [w:] *Kodeks karny...*, s. 715; R. Góral, *Kodeks karny...*, s. 327; M. Filar, *Kodeks karny...*, s. 971; S. Hypś [w:] *Kodeks karny...*, s. 966.

fryzjerskie, kosmetyczne, solaria, a także cyrki. Nie ulega więc wątpliwości, iż z niekaralności z art. 25 § 2a k.k. może zatem korzystać nocny stróż, który odpierając zamach polegający na próbie kradzieży z włamaniem na terenie fabryki, przekroczy w sposób nierażący granice obrony koniecznej⁴⁵. Z przyjętego rozwiązania będzie mógł też korzystać, np. świadek napadu na salon jubilerski (a więc na „lokal” w świetle art. 25 § 2a k.k.), który przeciwdziała bezprawnemu zamachowi w ramach pomocy koniecznej. Przykłady te uświadamiają, że praktyczna sfera działania klauzuli bezkarności wprowadzonej do polskiego prawa karnego przez art. 25 § 2a k.k. może być niezwykle szeroka i wcale nie ogranicza się wyłącznie do zamachów rozgrywających się w miejscu zamieszkania napadniętego. Ustalenie to wyraźnie idzie na przekór deklarowanemu celowi leżącemu u podstaw rozwiązania przewidzianego w art. 25 § 2a k.k., tj. silniejszej karnoprawnej ochrony prywatności, terenu zamieszkałego⁴⁶.

Należy przy tym wyraźnie zaznaczyć, że już niczego w tym względzie nie zmieniałoby ewentualne dodanie do rzeczownika „lokal” przymiotnika „mieszkalny”, a więc doprecyzowanie w ustawie, iż chodzi o „lokal mieszkalny”. O tym, że nowy § 2a art. 25 k.k. nie dotyczy tylko domostw, ale także lokali użytkowych, rozstrzyga przecież fakt użycia w ustawie określeń „dom” i „mieszkanie”, a nie jedynie z ogólnego określenia „lokal”, bez dodatku – „mieszkalny”.

Z tego wszystkiego wynika, że jednoznacznie wyrażone intencje ustawodawcy, aby nowy art. 25 § 2a k.k. w ogóle nie odnosił się do lokali użytkowych, *de lege lata* jawnie rozmiągają się z treścią ustawy⁴⁷. Przepis art. 25 § 2a k.k. został bowiem ujęty daleko szerzej, niż zamierzano. Oparto się bowiem na odmiennym – oczywiście błędnym – przeświadczeniu o znaczeniu, jakie należy wiązać z zakresem znaczeniowym karnoprawnych pojęć: „mieszkanie”, „lokal” i „dom”.

Należy jednak zauważyć, że w odniesieniu do wykładni karnoprawnych pojęć: „dom”, „mieszkanie” i „lokal” nie ma zgodności w obrębie literatury prawniczej, wobec czego wykładnia tych zwrotów odbywać się musi nie na gruncie języka prawniczego (dyrektywy języka prawniczego), lecz łącznie na gruncie języka prawniczego i języka ogólnego (dyrektywy języka prawniczego i języka ogólnego). Wówczas wynik wykładni ma być wypadkową sensu proponowanego przez język prawniczy i ogólny⁴⁸. Nie można więc przyjmować, że

⁴⁵ Stróż jest bowiem „osobą uprawnioną” w rozumieniu art. 193 k.k., a ponadto – jak każdy – może działać w ramach pomocy koniecznej.

⁴⁶ Zob. wypowiedź zastępcy dyrektora Biura Prezydiального Prokuratury Generalnej T. Szafrąńskiego [w:] *Pełny zapis przebiegu posiedzenia...*, s. 14.

⁴⁷ Jest sprawą wiadomą, że obowiązują ustanowione przez ustawodawcę normy, a nie – jakoby odmiennie od nich – intencje. Zob. postanowienie SN z 29.08.1996 r., V KZ 28/96, LEX nr 25798. Zob. też J. Makarewicz, *Wykładnia kodeksu karnego. Oryginalne metody*, „Gazeta Sądowa Warszawska” 1934/10, s. 146: „Kodeks karny tłumaczyć należy wyłącznie tylko na podstawie ratio legis, którą wyczytać należy z samego brzmienia ustawy”.

⁴⁸ Bliżej zob. K. Siwek, *Komunikatywność tekstu prawnego a derywacyjna koncepcja wykładni prawa (aspekt rozumienia normy sankcjonowanej)*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2016/4, s. 76 i tam podane prace. Należy przy okazji zauważyć, że w kontekście wykładni określeń „mieszkanie”, „lokal” i „dom” całkowicie chybione oraz nieuprawnione jest odwoływanie się do definicji „lokalu mieszkalnego” zamieszczonej w art. 2 ust. 2 i 4 ustawy z 24.06.1994 r. o własności lokali (Dz.U.

w kontekście art. 25 § 2a k.k. znaczenie określeń: „dom”, „mieszkanie” i „lokal” wyznaczone jest wyłącznie przez język ogólny⁴⁹. Innymi słowy, język ogólny nie ma zasadniczego i samodzielnego znaczenia dla wykładni określeń „mieszkanie”, „lokal” i „dom”. Z tych względów całkowicie nietrafna jest supozycja wyraźnie przebijająca z materiałów ustawodawczych, że w sferze wykładni i stosowania projektowanego art. 25 § 2a k.k. „przede wszystkim musimy bazować na języku polskim”⁵⁰.

Na marginesie warto zaznaczyć, że w języku polskim wyraz „dom” ma siedem znaczeń: 1) budynek przeznaczony na mieszkania, na pomieszczenia dla zakładów pracy, instytucji; 2) mieszkanie, pomieszczenie mieszkalne, miejsce stałego zamieszkania; 3) rodzina, domownicy; 4) ogół spraw rodzinnych, domowych; gospodarstwo domowe; 5) ród, rodzina, dynastia; 6) instytucja państwowa, społeczna, handlowa itp., mieszcząca się zwykle

z 2018 r. poz. 716). Zob. M. Filar [w:] *Kodeks karny...*, s. 971; podobnie – J. Kosonoga [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. R.A. Stefański, Warszawa 2017, s. 1159. Decyduje o tym fakt, że definicja ta, po pierwsze, dotyczy *expressis verbis* „lokalu mieszkalnego”, a więc w ogóle nie definiuje prawnych nazw: „mieszkanie”, „lokal” i „dom”, następnie zaś dlatego, że zewnętrzny zasięg tej definicji nie może odnosić się do tekstu Kodeksu karnego, a więc aktu prawnego z innej dziedziny prawa. Dla prawa karnego inną dziedziną prawa jest także ustawa z 21.6.2001 r. o ochronie praw lokatorów (Dz.U. z 2016 r. poz. 1610 ze zm.). Zawartej w art. 2 ust. 1 pkt 4 tej ustawy definicji określenia „lokal” nie można przenosić na grunt prawa karnego, w tym art. 193 k.k. Ponieważ powołana ustawa jest dla prawa karnego inną dziedziną prawa, zawarte w niej definicje nie wiążą w sferze wykładni i stosowania przepisów karnoprawnych. Jest tak dlatego, że zewnętrzny zasięg definicji ograniczony jest do tej samej dziedziny prawa i może wynikać z ustawy mającej w tytule określenie „Prawo” lub uznawanej za podstawową dla danej dziedziny prawa. Bliżej zob. M. Zieliński, *Wykładnia prawa. Zasady. Reguły. Wskazówki*, Warszawa 2017, s. 188; ponadto M. Zieliński [w:] S. Wronkowska, M. Zieliński, *Zasady techniki prawodawczej. Komentarz*, Warszawa 2004, s. 47. Tak więc definicje legalne zawarte w ustawie uważanej za podstawową w danej dziedzinie wiążą w obszarze innych ustaw tej samej dziedziny (tej samej gałęzi). Nie wiążą – nawet pomocniczo – na obszarze całego systemu prawa (zatem wspomniana definicja „lokalu” wiąże wyłącznie na obszarze prawa lokalowego). Odmienne twierdzenie J. Kosonogi zawarte w komentarzu, zob. J. Kosonoga [w:] *Kodeks karny...*, s. 1160, stanowi po prostu efekt niezrozumienia wypowiedzi M. Zielińskiego. W każdym razie, aby móc przenieść na grunt karnoprawny definicję legalną pochodzącą z innej dziedziny prawa, to za dopuszczalnością takiego zabiegu w sposób wyraźny i pozytywny musi się opowiedzieć ustawodawca, formułując odpowiednie odesłanie, analogicznie jak uczynił to w odniesieniu do definicji „faktury” w art. 115 § 14a k.k. Gdyby było inaczej, wskazane odesłanie byłoby przecież całkowicie zbędne. Wszystko to znaczy, że ani wspomniana ustawa o własności lokali, ani ustawa o ochronie praw lokatorów, ani żadne inne przepisy ze sfery prawa administracyjnego bądź cywilnego niczego nie definiują w sferze wykładni art. 193 k.k., nawet w sposób pomocniczy. Inaczej M. Mozgawa [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. M. Mozgawa, Warszawa 2017, s. 592–593, a także M. Królikowski, A. Sakowicz [w:] *Kodeks karny...*, s. 632–633.

⁴⁹ Podobnie jak dokonywać interpretacji tych określeń na tle art. 193 k.k. w pierwszej kolejności z perspektywy języka ogólnego. Zob. J. Kosonoga [w:] *Kodeks karny...*, s. 1159–1160, a także – lecz wyłącznie w zakresie wykładni określenia „dom” – M. Królikowski, A. Sakowicz [w:] *Kodeks karny...*, s. 632.

⁵⁰ Zob. wypowiedź zastępcy dyrektora Biura Prezydialnego Prokuratury Generalnej T. Szafrąńskiego [w:] *Pełny zapis przebiegu posiedzenia...*, s. 11.

w oddzielnym budynku; także: budynek, w którym się ona znajduje; zakład, przedsiębiorstwo; 7) miejsce, skąd rozpoczyna się niektóre gry⁵¹.

Z kolei wyraz „mieszkanie” ma dwa znaczenia i definiowane jest jako: 1) pomieszczenie, w którym się mieszka, stale przebywa, 2) miejsce stałego pobytu, siedziba⁵², przy czym drugie znaczenie opatrzone jest kwalifikatorem chronologicznym „przest.” – przestarzały⁵³. Nowsze słowniki odnotowują już tylko jedno znaczenie wyrazu „mieszkanie”: „pomieszczenie, w którym się stale mieszka”⁵⁴; pomieszczenie, w którym się mieszka”⁵⁵.

Wyraz „lokal” ma natomiast dwa znaczenia:

- 1) a) mieszkanie, pomieszczenie; b) zakład przeznaczony dla publiczności, jak restauracja, kawiarnia, kabaret itp.⁵⁶;
- 2) a) mieszkanie, pomieszczenie; b) zakład gastronomiczny lub zakład o charakterze rozrywkowym⁵⁷;
- 3) a) mieszkanie, pomieszczenie; b) zakład gastronomiczny, np. restauracja, kawiarnia z dansingiem, kabaretem, przy czym drugie z podanych znaczeń (pod. lit. b) jest opatrzone kwalifikatorem „potoczne”⁵⁸. Ponieważ teksty aktów prawnych nie posługują się słownictwem potocznym, znaczenie potoczne ulega odrzuceniu. Jak łatwo dostrzec, prawnicze znaczenie wyrazu „dom” nie odbiega od znaczenia słownikowego, ponieważ pokrywa się ze znaczeniem odnotowywanym przez słowniki jako pierwsze: „budynek przeznaczony na mieszkania, na pomieszczenia dla zakładów pracy, instytucji”. Wyraz „dom” w jednym ze znaczeń znaczy: „tam, gdzie się mieszka lub pracuje”⁵⁹. Przyjęcie zatem takiego znaczenia wyrazu „dom” na gruncie prawa karnego jest w pełni dopuszczalne. Od znaczenia prawniczego nie odbiega również wyraz „mieszkanie”, ponieważ znaczy „pomieszczenie, w którym się mieszka”, a więc w tym znaczeniu może to być altanka, camper czy noclegownia, ponieważ w języku polskim wyraz „mieszkanie” jest synonimem wyrazów: „dom, dach nad głową, własny kąt, nocleg, hotel, motel, schronisko, pensjonat, dom wczasowy, akademik, stacja”⁶⁰. Jedynie znaczenie prawnicze ustalone dla karnoprawnego słowa „lokal” odbiega (jest szersze) od znaczenia przyjętego przez język ogólny. Należy jednak z naciskiem podkreślić, że dla zachowania czysto słownikowych znaczeń dla wyrazów: „mieszkanie”, „lokal” i „dom” użytych w art. 25 § 2a k.k. i tym samym odcięcia się przez ustawodawcę od znaczeń fundowanych dla tych wyrazów w języku prawniczym, nieodzowne było

⁵¹ Zob. *Słownik języka polskiego*, t. 2, red. W. Doroszewski, Warszawa 1960, s. 235–236; *Słownik języka polskiego*, t. 1, red. M. Szymczak, Warszawa 1988, s. 422; *Uniwersalny słownik języka polskiego*, t. 1, red. S. Dubisz, Warszawa 2006, s. 652–653.

⁵² Zob. *Słownik języka polskiego*, t. 4, red. W. Doroszewski, Warszawa 1963, s. 662.

⁵³ Znaczenie przestarzałe ulega odrzuceniu w toku wykładni prawa. Bliżej zob. M. Zieliński, *Wykładnia prawa...*, s. 296.

⁵⁴ Zob. *Słownik języka polskiego*, t. 2, red. M. Szymczak, Warszawa 1988, s. 162.

⁵⁵ Zob. *Uniwersalny słownik języka polskiego*, t. 2, red. S. Dubisz, Warszawa 2006, s. 642.

⁵⁶ Zob. *Słownik języka polskiego*, t. 4, red. W. Doroszewski, Warszawa 1963, s. 190–191.

⁵⁷ Zob. *Słownik języka polskiego*, t. 2, red. M. Szymczak, Warszawa 1988, s. 51.

⁵⁸ Zob. *Uniwersalny słownik języka polskiego*, t. 2, red. S. Dubisz, Warszawa 2006, s. 466.

⁵⁹ Zob. *Słownik synonimów polskich*, red. Z. Kurzowa, Warszawa 2004, s. 84.

⁶⁰ Zob. A. Dąbrówka, E. Geller, R. Turczyn, *Słownik synonimów*, Warszawa 1993, s. 56.

utworzenie odpowiednich definicji legalnych, ewentualne zewnątrzustawowe odesłanie do już ustanowionych rozstrzygnięć terminologicznych. Tak jednak nie uczyniono. Prowadzi to do stanowczego wniosku, że zamiarem ustawodawcy było to, aby użyte w art. 25 § 2a k.k. wyrazy: „dom”, „mieszkanie” i „lokal” wyklądać przede wszystkim w kontekście znaczeń wypracowanych dla tych wyrazów w literaturze prawniczej na tle przestępstwa naruszenia miru domowego w okresie obowiązywania wszystkich trzech polskich kodeksów karnych. Jedyne uzupełniając należy sięgać do reguł ogólnego języka polskiego.

Abstract

Kamil Siwek – On Article 25 § 2a of the Penal Code – critical remarks

The paper addresses issues concerning a new regulation contained in Article 25 § 2a of the Penal Code, where the legislator has added an obligatory impunity clause for those who exceed the limits of self-defence in a non-gross manner consisting in forcibly entering a flat, premises or house or an adjacent fenced off site or by repulsing an assault preceded by forcibly entering these places. The legislator has intended to base this solution on the English principle of „my home is my castle”, and as such it extends the limits of legal self-defence and strengthens the protection of abodes afforded by criminal law. However, the wording of Article 25 § 2a of the Penal Code does not confirm these assumptions. An act exceeding the limits of self-defence remains unlawful under civil law, i.e. constitutes a tort. The well-established interpretation of terms such as „flat”, „premises” and „house” adopted in penal law means that the impunity clause set forth in Article 25 § 2a of the Penal Code also applies to public premises open to the general public.

Keywords: *assault, self-defence, limits of self-defence, inviolability of the home, legal language directive*

mgr Kamil Siwek

doktorant, Katedra Prawa Karnego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu